

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

13. Quinam includantur nomine subditorum in dicto decreto Concilij? Et inter alia docetur Legatum habentem facultatem dispensandi ab irregularitatibus in Provincia sibi subjecta non posse dispensare ...
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

non solum pro foro interno, sed etiam pro externo procedit, quia, ut dictum est, Concil. Trid. absolutio...

RESOL. XII.

An Episcopi vigore dicti Decreti Concilij possint absolute extra confessionem sacramentalem, & dispensare in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus ex delicto occulto provenientibus...

§. 1. Negativam sententiam tenet Barbofa de Pœnit. Episc. part. 2. alleg. 39. n. 8. Cum Episcopus in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus ex delicto occulto provenientibus...

§. 2. Et quod verbi illa: in foro conscientie, sint intelligenda, id est, in foro Sacramenti Pœnitentie, & in Confessione sacramentali, referat pluries sacra Cardinalium Congregationem...

§. 3. Sed affirmativam sententiam alibi docui, & docui etiam docere cum Navarro lib. 5. cons. 11. n. 2. de priv. Sanchez in summa tom. 1. lib. 2. c. 11. num. 1. Suarez de conf. disp. 4. sect. 2. n. 11. & de Religione, tom. 2. tract. 6. a. 16. n. 4. Floreno de cas. refer. part. 1. c. 4. §. 7. Pharaonio in promptu. 1. sess. 18. cas. 3. 1. Gazzo in man. Episcop. verb. absolutio, n. 9. Lazzario de ministeriis, sect. 4. q. 15. n. 9. Claudio Soletti de pœnit. Confess. c. 30 §. 1. num. 6. & alij. Et ratio est, quia particula illa apposta in Concilio, in foro conscientie, non requirit quod hæc absolutio impendatur in sacramentali Confessione, sed solum importat, ut absolutio ista non valeat pro foro externo, forum enim interius aliud est sacramentale; aliud vero conscientie. Vnde non graabor hic apponere verba Agidij Trullench. in decalogum 10. l. 1. c. 3. dub. 4. n. 7. vbi Tom. III.

fic ait. Potest Episcopus, hanc sententiam sequutus in absentia absolute subditum ab hac excommunicatione, aut alia referuata, qua sublata, potest quivis confessor absolute a peccato. Ratio est, quia absolutio excommunicationis potest in absentia impedi, ut communis D.D. asserit: de quo vide quæ diximus in nostra Bulla loco citato dub. 18. p. 42. 3. 17. a. n. 10. Nec Trid. in hoc casu restituit, ut in presentia concederet, ut docent Suarez, & Ledesma, sup. Manuel tom. 1. sum. c. 131. n. 6. & in q. regul. q. 30. art. 10. tom. 1. Henriquez lib. 7. de pœnit. cap. 14. n. 7. & Sanchez sup. n. 14. Obiter tamen nota circa hoc decretum cum Sanchez sup. n. 12. facultatem dispensandi ibi concessam prodesse etiam pro foro exteriori, quia non limitatur ad forum conscientie, sicuti restringitur facultas absoluendi a referuatis, ut bene etiam aduertit Suarez d. sect. 2. n. 10. & 12. illa verò particula, quoscunque sibi subditos in diocesi sua, intelligenda est, id est, erga subditos suæ Diocesis tantum, quocumque modo illi subditi sint, vel quia sunt ordinarij subditi, utpote qui ibi domiciliū habent, vel quia subdantur quoad solum Pœnitentie forum, cō quod in sua Diocesi inveniuntur tanquam aduenæ, & peregrini, ut bene Sanchez sup. n. 17. vnde n. 18. infert posse Episcopum prædicta facultate uti, ut si tam ipse, quam subditi sint extra Dioccesim. Et hæc omnia asserit Trullench. loco citato, cui adde Sanctarellum tract. de Hæresi, c. 5. dub. 5. n. 21. qui notat Sacram Congregationem primam sententiam tenuisse, quod si verum esset, non obstantibus supradictis non esset ab illa recedendum; Purpuratorum responsa, ut patet est, reuereri oportet.

4. Ex omnibus supradictis apparet acriter reprehendendum esse Ricciullam de iur. person. lib. 5. c. 16. n. 2. vbi docet particulam, in foro conscientie, valere etiam quoad priorem partem Decreti Concilij Tridentini, hoc enim fallum est, id est, ut supra docui facultatem dispensandi in irregularitate, & suspensione cōtracta ob delictum occultum posse Episcopum exercere extra Pœnitentie Sacramentum erga suos subditos puto omnino certum, & tenent communiter Doctores infra citandi; quia illa particula in foro conscientie, non est apposta in priori parte dicti Decreti Tridentini, vbi conceditur facultas dispensandi; proinde poterunt Episcopi dispensare non solum extra sacramentum Pœnitentie, sed etiam quoad vtrumque forum, ita ut dispensatio proficiat etiam pro foro externo, quia dicta facultas dispensandi cōcessa est absque limitatione, ut præter Trullench. obseruat etiam Bossius de Iubileo sect. 1. c. 10. §. 7. num. 1. & alij.

RESOL. XIII.

Quam includuntur nomine subditorum in dicto Decreto Concilij?

Et inter alia de eorum Legatum habentem facultatem dispensandi ab irregularitatibus in Prouincia sibi subiecta non posse dispensare cum Scholaribus, & alienigenis intra illam ad tempus degentibus, sed cum perpetuo mansuris.

Et an Episcopus possit vni prædictæ facultate Concilij quoad dispensandum cum forensibus, seu non habentibus firmum domiciliū, videlicet cum Scholaribus, Mercatoribus, Medicis, Prætoribus, &c. in vniuersis irregularitatibus, & suspensionibus Papalibus? Ex p. 7. tr. 2. Ref. 11.

§. 1. Nominem subditorum in hoc Decreto intelliguntur primò vagabundi, quia cum nullibi habent domiciliū subduntur Episcopo in cuius Diocesi reperitur: ut latè Suarez 4. tom. in 3. part. disp. 30. sect. 2. n. 3. & Sanchez lib. 3. de Matrim. disp. 25. CC 2

Sup. hoc in cons. tr. 8. lege doct. in Rec. 8. & §. eius primæ not.

Sup. hoc in Ref. 13. vbi post mediū.

Sup. hoc late in Ref. seq. & in alijs eius primæ not.

Sup. his legē doctrinam trium præteritarum Ref. & aliarum earum annotationum & supra in tr. 2. Ref. 5. vbi sine.

Supra in Resolutionibus quæ hic sunt §. 10. & 11. vel hanc particulam supra, intellige in principio §. 1. huius Ref. & §. 9. postquam in annot. secunda huius Ref.

Sup. doctrina & personis contentis in hac Ref. signanter pro absolute.

ANNAE
O. III. IV. V
E. III

Sup. hoc in Resolutionibus not. Præterea in eisdem §. 6. & pro parte in Præterea in alia anno.

Sup. cont. hanc Ref. in dubio proceditur. Ref. & in Ref. seq. cum per tam, & pro parte in Resolutionibus tom. 9. p. 10. Ref. & in Ref. 8. & in Ref. 9. & in Ref. 10. & in Ref. 11. & in Ref. 12. & in Ref. 13. & in Ref. 14. & in Ref. 15. & in Ref. 16. & in Ref. 17. & in Ref. 18. & in Ref. 19. & in Ref. 20. & in Ref. 21. & in Ref. 22. & in Ref. 23. & in Ref. 24. & in Ref. 25. & in Ref. 26. & in Ref. 27. & in Ref. 28. & in Ref. 29. & in Ref. 30. & in Ref. 31. & in Ref. 32. & in Ref. 33. & in Ref. 34. & in Ref. 35. & in Ref. 36. & in Ref. 37. & in Ref. 38. & in Ref. 39. & in Ref. 40. & in Ref. 41. & in Ref. 42. & in Ref. 43. & in Ref. 44. & in Ref. 45. & in Ref. 46. & in Ref. 47. & in Ref. 48. & in Ref. 49. & in Ref. 50. & in Ref. 51. & in Ref. 52. & in Ref. 53. & in Ref. 54. & in Ref. 55. & in Ref. 56. & in Ref. 57. & in Ref. 58. & in Ref. 59. & in Ref. 60. & in Ref. 61. & in Ref. 62. & in Ref. 63. & in Ref. 64. & in Ref. 65. & in Ref. 66. & in Ref. 67. & in Ref. 68. & in Ref. 69. & in Ref. 70. & in Ref. 71. & in Ref. 72. & in Ref. 73. & in Ref. 74. & in Ref. 75. & in Ref. 76. & in Ref. 77. & in Ref. 78. & in Ref. 79. & in Ref. 80. & in Ref. 81. & in Ref. 82. & in Ref. 83. & in Ref. 84. & in Ref. 85. & in Ref. 86. & in Ref. 87. & in Ref. 88. & in Ref. 89. & in Ref. 90. & in Ref. 91. & in Ref. 92. & in Ref. 93. & in Ref. 94. & in Ref. 95. & in Ref. 96. & in Ref. 97. & in Ref. 98. & in Ref. 99. & in Ref. 100.

ter pro ab-
luo, & dis-
pensione in
pra in tr. 2.
§. 1. cursum
in §. 1. ad
medium
vers. Quod si
& in fine §.
Ex habita-
tione, vers.
habitatione.
Et hic supra
in Ref. præ-
terita §. Sed
post mediū,
à vers. Illa
vero.

num. 4. ubi etiam explicat, qui dicantur vagabundi. Secundo, qui ex æquo duplex domicilium in duplici Diocesi habent, quia æquè in utraque habitant, ut in vita in hyeme, in ætate in ætate: ij enim à quolibet illorum Episcoporum absolvi possunt: etiam tempore, quo in altera Diocesi habitant, & tenet ipse Sanchez sup. disp. 24. n. 5. & lib. 2. oper. mor. c. 11. n. 8. Tertio, peregrini, ut sunt scholastici, & mercatores propriam diocesim habentes, ij enim possunt absolvi ab Episcopo eius diocesis, in qua inveniuntur, etsi breui in suam redituri sint, nec exigi, ut in ea diocesi maiori parte anni sint moram tracturi, ut bene probat Suarez dist. disp. 36. sect. 2. n. 3. & tom. 5. disp. 41. sect. 2. n. 10. & 12. & Sanchez d. cap. 11. n. 9. Nam etsi quoad dispensationes hic, seu alibi Episcopis concessas exigatur habitatio, aut saltem apimus habitandi pro maiori parte anni in ea diocesi, ut probat ipse Sanchez eod. lib. 3. disp. 23. & tenet Barbosa super alleg. 39. num. 6. & 7. non tamen id exigitur ad absolutionem hæresis, & cuiuscumque casus reservati ibi concessam: quia ex generali Ecclesie consuetudine: seu interpretativa priorum Prælatorum voluntate, quicumque extranei sunt, ut incolæ, & subditi Episcopi in cuius diocesi reperitur, quod attinet ad sacramenta Confessionis, & Eucharistie recipienda, & consequenter ad absolutionem excommunicationis, quæ ad hæc sacramenta præxigitur: de quo vide Suar. d. disp. 41. sect. 2. n. 10. & 12. Et hæc omnia docet etiam Machadus de perf. Confess. tom. 2. lib. 4. part. 6. tract. 12. docum. 3. num. 2.

2. Et omnia supradicta aliqui admittunt non solum quoad absolutionem casuum, sed etiam quoad dispensationem irregularitatum, votorum, &c. Sed aliqui hoc non admittunt, & ided asserunt in hoc opus esse distinctionem, quam sapientissimè adhibuit sacra Interpretum Concilij Congregatio, his verbis: Qui non est subditus Episcopo, puta Medicus, Prætor, ac ceteri similes; qui tamen habitant in Civitate, hoc Decreto comprehenduntur, etiam si commiserint crimina in alijs Civitatibus: habita tamen hæc distinctione quod scilicet, poterit absolvi in sacramento Penitentiae, à suis criminibus; non tamen dispensari. Et ita sanctissimus Dominus noster, audita relatione Cardinalium, declaravit. Ratio, cur forensis possit absolvi à papalibus occultis ab Episcopo loci, in quo moratur, ea est quia ipsa subiectio sufficit ad obtinendam horum criminum absolutionem in foro conscientie, quæ subiectio ad sacramentum Penitentiae conferendum desideratur: sed quilibet forensis confiteri potest peccata sua in diocesi, in qua ad tempus moratur; ergo Ratio, cur nequeat dispensari in irregularitatibus, illa est: quia, qui non potest in principali, neque in accessorio, cap. Accessorium, de reg. iur. sed Episcopus nequit forensibus conferre Ordines: ergo neque dispensare in irregularitatibus, quæ sunt accessorie ad Ordines. Et ideo hanc partem amplectitur Speculator; sub tit. de dispens. §. consequenter, num. 5. ubi docet, legatum habentem facultatem dispensandi ab irregularitatibus in Prouincia sibi subiecta, non posse dispensare cum scholasticis, & alienigenis intra illam ad tempus degentibus, sed cum perpetuò mansuris. Eidem traditioni assentitur Suarez disp. 41. de Censuris, sect. 2. sub num. 12. loquens de irregularitatibus; & de religione como 2. tract. de voto. lib. 6. cap. 11. num. 11. docet, non habere Episcopum facultatem dispensandi in votis quæ habent scholares, mercatores, & alij non habentes sub eiusdem Diocesi firmum domicilium: à quo non discordat quoad dispensationem votorum idem Sanchez lib. 1. Operis moralis, cap. 11. num. 9. ad finem, & relata sacre Congregationis declaratione Garzias de Benef. part. 11. c. 10. num. 139.

Sup. his pro dispensatione irregularitatum votorum, &c. in Ref. anno. præterita per totam.

Sup. hoc legato eodem Speculatore hic citato, ad litteram in §. 2. Ref. not. seq.

Sup. his late supra in tr. 2. Ref. §. 1. per totam.

Riccus in praxi, decis. 318. Bonacina de Censuris, disp. 7. puncto 1. n. 4. Barbosa de officio Episcopi; alleg. 39. n. 6. qui quatuor Autores constanter denegant Episcopis facultatem dispensandi cum forensibus, seu non habentibus firmum domicilium in irregularitatibus, & suspensionibus papalibus.

RESOL. XIV.

An Episcopus possit facultatem dispensandi sibi tributam à Concilio, alijs delegare?
Et an possit Episcopus etiam alium delegare ad dispensandum, etiam extra Diocesim?
Et an Episcopus solum per se ipsum possit dispensare super irregularitate occulta orta ex hæresi, sicut per se ipsum solum potest ab eadem hæresi absolvere iuxta Tridentinum: Ex part. 7. tr. 2. Ref. 12.

§. 1. Negat Alterius de Cens. tom. 2. disp. 8. c. 3. Anton. Ricc. de iure person. extra gremium Ecclesie, ex lib. 4. c. 16. n. 3. Hieron. Pharaon. in suo promptuario, tract. 1. sect. 18. cas. 33. in fine, ex eo probant, quia Concil. in eodem eo agit de dispensatione, deinde de absolutione, & facultatem dispensandi simpliciter concedit Episcopis sine vlla extensione: potestatem autem absoluedi extendit etiam ad Vicarium specialiter deputatum; ergo clarissime apparet mentem Concilij fuisse priorem iurisdictionem communicare tantum Episcopis, quia extensio, quæ in secundo casu ponitur, & tacetur in primo, aperte ab illo excluditur: constitutio enim in vna parte declaratur ab alia, vel suppletur, aut limitatur, & restringitur, l. unica in princ. C. de inoffic. dot. Cum igitur Concilium nihil dicat de dispensatione, deinde de absolutione, & facultatem dispensandi ab irregularitate & suspensione, eam assignant, quia absolutio est magis necessaria ad salutem animarum, quam dispensatio: ita Mar. Alter. d. c. 3. concl. 4. vers. Tertio notandum, ubi ex alijs hunc sequitur intellectum.

2. Sed his non obstantibus puto affirmatiuam sententiam esse sequendam, quam tuetur Sanchez in summa, tom. 1. lib. 2. c. 11. n. 25. Suarez de cens. disp. 41. sect. 2. n. 8. Filiucius tom. 1. tract. 20. cap. 10. n. 270. Duardus in Bulla Cæna lib. 3. §. 2. q. 11. n. 34. Gauntus in Manuali Episcop. ver. Absolutio, num. 10. & alij. Probatur hæc opinio, quia in dicto Decreto Concilij, dispensatio conceditur absolute, non appositis illis verbis, vel per Vicarium, &c. quæ concessioni facultatis absoluedi apponuntur, quæque non continet extensionem, seu ampliationem eiusdem facultatis, sed limitationem, & restrictionem; ut diximus etiam de illis verbis, in foro conscientie, & in Diocesi sua: & probatur, quia si nihil adderetur, posset Episcopus omnes casus sibi in dicto Decreto concessos, quoad absolutionem delegare, siue generaliter, siue specialiter, quia illa facultas absoluedi vi illius decreti annexa est dignitati & officio, & consequenter ordinaria, ac delegabilis; illa verò limitatio per Vicarium ad id specialiter deputatum operatur, ut Episcopus non possit dictam facultatem exercere simpliciter per quemcumque Vicarium, etiam si ei generaliter facta esset delegatio, sed tantum per Vicarium specialiter pro illis casibus deputatum.

Secundum